Wyrażenia

Wyrażenie jest ciągiem operatorów i argumentów (np. stałych lub zmiennych), który określa sekwencję obliczeń prowadzącą do uzyskania wartości wynikowej. W wyrażeniu mogą występować pary nawiasów ( ) wskazujące kolejność wykonywania działań przy obliczaniu wartości tego wyrażenia.

Stałe wyrażenie jest wyrażeniem, którego wartość jest znana na etapie kompilacji.

Wartość wyrażenia wyliczana jest poprzez wykonanie operacji określonych przez występujące w wyrażeniu operatory. Istotną rolę odgrywa przy tym **priorytet** i **wiązanie** operatora.

Priorytet operatorów wyznacza kolejność, w jakiej wykonywane są poszczególne operacje:

- *Operacja o wyższym priorytecie wykonywana jest przed operacją o niższym priorytecie.*
- *W przypadku operacji o jednakowych priorytetach o kolejności ich wykonania decyduje wiązanie operatora.*

Wiązanie operatora określa kolejność wykonania operacji w przypadku jednakowych priorytetów operacji w wyrażeniu:

- *Wiązanie **lewostronne** - operacje wykonywane są w wyrażeniu w kierunku od strony lewej do prawej.*
- *Wiązanie **prawostronne** - operacje wykonywane są w wyrażeniu w kierunku od strony prawej do lewej.*

Nawiasy ( ) wymuszają inną kolejność wykonywania oparacji:

Operacje zawarte w parze nawiasów wykonywane są przed operacjami występującymi poza nawiasami.

Operatory języka C

Operatory arytmetyczne:

+ dodawanie i jednoargumentowy plus

- odejmowanie i jednoargumentowa zmiana znaku

***** mnożenie

/ dzielenie (dla typów całkowitych obcięcie części ułamkowej)

% modulo

Priorytety i wiązania operatorów arytmetycznych:

Priorytet	Operator	Wiązanie	Nazwa operatora
2	**+**	Prawostronne	Jednoargumentowy plus
	-	Prawostronne	Jednoargumentowy minus
3	*****	Lewostronne	Mnożenie
	/	Lewostronne	Dzielenie
	%	Lewostronne	Modulo
4	+	Lewostronne	Dodawanie
	-	Lewostronne	Odejmowanie

Uwaga: 2 to priorytet wyższy niż 3; 3 to priorytet wyższy niż 4.

L-wartość

Pojęcie l-wartości dotyczy wyrażenia reprezentującego obszar w pamięci, do którego można wpisać pewną wartość. Typowym przykładem l-wartości jest lewa strona operatora przypisania.

```
int x=3,k;
k=x*(x-1);          //l-wartosc: zmienna k
```

Operatory inkrementacji (zwiększania) i dekrementacji (zmniejszania):

++ inkrementacja

-- dekrementacja

Argumentem operatora inkrementacji i dekrementacji może być wyłącznie wyrażenie stanowiące **l-wartość** typu arytmetycznego lub wskaźnikowego. W efekcie wykonania operacji inkrementacji następuje zwiększenie o 1 wartości argumentu, a wykonanie operacji dekrementacji powoduje zmniejszenie wartości argumentu o 1.

Operatory inkrementacji i dekrementacji występują w formie ***prefiksowej*** **++k, --k** lub ***postfiksowej*** **k++, k--**. Operator **++** oraz **--** wraz ze swoim argumentem przedstawia wyrażenie, którego wartość równa jest:

- wartości wyrażenia **przed modyfikacją** dla operacji postfiksowej,
- wartości wyrażenia **po modyfikacji** dla operacji prefiksowej,

czyli:

- dla formy postfiksowej (**k++, k--**) **najpierw** pierwotna wartość k jest użyta w kolejnej operacji, w której argumentem jest (**k++),lub (k--)**, a potem wartość k jest zwiększana (zmniejszana) o 1,
- dla formy prefiksowej (++**k, --k**) **najpierw** wartość k jest zwiększana (zmniejszana) o 1, a potem tak zmodyfikowana wartość k jest użyta w kolejnej operacji, w której argumentem jest (**k++),lub (k--).**

Przykład:

Jeżeli **k** równa się 3 to

x = k++; nadaje zmiennej **x** wartość 3

x = ++k; nadaje zmiennej **x** wartość 4

a w obu powyższych przypadkach wartością **k** stanie się 4.

Uwaga: Operacje inkrementacji i dekrementacji wykonywane na wskaźnikach podlegają zasadom ***arytmetyki wskaźników***.

Priorytety i wiązania operatorów:

Priorytet	Operator	Wiązanie	Nazwa operatora
2	**++**	Prawostronne	Inkrementacja
	--	Prawostronne	Dekrementacja

Zinterpretuj elementy kodu źródłowego następującego programu:

```
#include <stdio.h>
int main()
{
  int a=7;
  int b=7;
  int c=7;
  int d=7;
  printf("\n  a=%d,   b=%d, c  =%d, d  =%d",a,b,c,d);
  printf("\n++a=%d, --b=%d, c++=%d, d--=%d",++a,--b,c++,d--);
  printf("\n  a=%d,   b=%d, c  =%d, d  =%d",a,b,c,d);
  getch(); return 0;
}
```

```
  a=7,   b=7, c  =7, d  =7
++a=8, --b=6, c++=7, d--=7
  a=8,   b=6, c  =8, d  =6
```

Operatory przypisania

Lewym argumentem operatora przypisania **=** musi być l-wartość, a prawym argumentem może być wyrażenie odpowiedniego typu, którego wartość po obliczeniu przypisywana jest lewemu argumentowi.

Uwaga:

> **Przypisanie nie jest instrukcją lecz wyrażeniem. Wartością tego wyrażenia jest wartość przypisywana lewemu argumentowi operatora przypisania.**

Zadanie: uruchom następujący program, zinterpretuj elementy kodu źródłowego:

```
#include <stdio.h>
int main()
{
    int a,b,c,d;
    a=(b=5+(c=(d=8)+3))*2;
    printf("\na=%d, b=%d, c=%d, d=%d",a,b,c,d);
    getch();
}
```

```
a=32, b=16, c=11, d=8
```

Oprócz standardowego operatora przypisania występują następujące złożone operatory przypisania:

+= -= *= /= %= &= |= <<= >>= ^=

Ogólnie wyrażenie z operatorem przypisania:

x opr= y

jest równoważne wyrażeniu:

x = x opr y

gdzie **opr** oznacza jeden z wymienionych wcześniej złożonych operatorów przypisania.

```
k+=x;          //rownowazne k=k+x;
n/=y;          //rownowazne n=n/y;
f*=f*=f;       //rownowazne f=f*f*f*f;
a+=b+=c;       //rownowazne a=a+b+c; b=b+c;
```

Priorytety i wiązania operatorów przypisania:

Priorytet	Operator	Wiązanie	Nazwa operatora
14	=	Prawostronne	Przypisania
	+=	Prawostronne	Złożony przypisania
	-=	Prawostronne	Złożony przypisania
	*=	Prawostronne	Złożony przypisania
	/=	Prawostronne	Złożony przypisania
	%=	Prawostronne	Złożony przypisania
	&=	Prawostronne	Złożony przypisania
	|=	Prawostronne	Złożony przypisania
	<<=	Prawostronne	Złożony przypisania
	>>=	Prawostronne	Złożony przypisania
	^=	Prawostronne	Złożony przypisania

Zadanie: uruchom następujący program, zinterpretuj elementy kodu źródłowego:

```
#include <stdio.h>
int main()
{
  int a=5,b=5;
  printf("\n%3d%3d",a,b);
  a-=3;
  b=-3;
  printf("\n%3d%3d\n",a,b);
  getch();
}
```

```
  5   5

  2  -3
```

Operatory relacji

Argumentami operatorów relacji mogą być wyrażenia arytmetyczne lub wskaźnikowe. Do grupy operatorów relacji należą cztery operatory:

< **mniejszy**

<= **mniejszy lub równy**

> **większy**

>= **większy lub równy**

Operatory relacji badają, czy spełniona jest odpowiednia relacja pomiędzy argumentami. **W języku C nie występują pojęcia "prawda", "fałsz".**

Wartość wyrażenia relacyjnego:

wyr1 rel wyr2

gdzie ***wyr1*** i ***wyr2*** są wyrażeniami i ***rel*** jest operatorem relacji, **jest typu `int`** i równa się:

1 jeżeli relacja jest spełniona,

0 jeżeli relacja nie jest spełniona.

Uwaga: Wyrażenie relacyjne daje wynik liczbowy, który można wykorzystać w dalszych obliczeniach.

```
(5>3)+2*(7<=4)-(6>=6)*3       //wartosc -2

4<6<8                         //wartosc  1

8>6>4                         //wartosc  0
```

Operatory równości

Argumentami operatorów równości mogą być wyrażenia arytmetyczne lub wskaźnikowe. Grupę operatorów równości tworzą operatory:

== **równy**

!= **różny**

Dla dwóch wyrażeń ***wyr1*** i ***wyr2*** , wyrażenie ***wyr1 == wyr2*** przyjmuje wartości liczbowe typu **`int:`**

1 jeżeli ***wyr1*** i ***wyr2*** mają **jednakowe** wartości,

0 w przeciwnym przypadku.

Dla dwóch wyrażeń ***wyr1*** i ***wyr2*** , wyrażenie ***wyr1*** **!=** ***wyr2*** przyjmuje wartości liczbowe typu **`int:`**

1 jeżeli ***wyr1*** i ***wyr2*** mają **różne** wartości,

0 w przeciwnym przypadku.

Operatory logiczne

Do budowania złożonych wyrażeń relacyjnych wykorzystywane są operatory logiczne:

! **negacji**

&& **koniunkcji**

|| **alternatywy**

Argumentami operatorów logicznych mogą być wyrażenia arytmetyczne.

Wartość wyrażenia **!a** jest równa:

1 jeżeli **a** równa się **0**,

0 w pozostałych przypadkach.

Wartość wyrażenia **a && b** jest równa:

1 jeżeli **a** jest różne od **0** i **b** jest różne od **0**,

0 w pozostałych przypadkach.

Wartość wyrażenia **a || b** jest równa:

0 jeżeli **a** jest równe **0** i **b** jest równe **0**,

1 w pozostałych przypadkach.

Uwaga: Obliczanie wartości wyrażenia logicznego może zakończyć się przed jego pełnym przeglądnięciem. W momencie, gdy można jednoznacznie określić wartość wyrażenia, przerywane są dalsze obliczenia:

```
int a,b=4;
a = b>6 && b++<12;  //Wartosc wyrazenia b>6 jest rowna 0, czyli
                    //wartosc calego wyrazenia logicznego jest
                    //rowna 0. Dalsza czesc wyrazenia logiczneg
                    //nie jest juz obliczana. Operacja b++ nie
                    //jest wykonywana. Wartosc b wynosi 4.


int a,b=8;
a = b>6 && b++<12;  //Wartosc wyrazenia b>6 jest rowna 1, czyli
                    //nie mozna jeszcze ustalic wartosci calego
                    //wyrazenia logicznego. Musi byc obliczona
                    //pozostala czesc wyrazenia logicznego.
                    //Jest wykonywana operacja b++. Wartosc b
                         //wynosi 9.
```

Operator warunku

Jedyny występujący w języku C operator trójargumentowy

? :

może zostać użyty w następującej formie:

wyr1 **?** *wyr2* **:** *wyr3*

gdzie *wyr1* musi być wyrażeniem typu arytmetycznego lub wskaźnikowego, a *wyr2* i *wyr3* mogą być wyrażeniami dowolnego, ale jednakowego typu. Operator warunku jako wynik daje:

- Wartość wyrażenia ***wyr2***, jeżeli wyrażenie *wyr1* ma wartość różną od **0**. W tym przypadku nie jest obliczana wartość wyrażenia *wyr3*.
- Wartość wyrażenia ***wyr3***, jeżeli wyrażenie *wyr1* ma wartość równą **0**. W tym przypadku nie jest obliczana wartość wyrażenia *wyr2*.

Uwaga: Każdorazowo obliczane są wartości jedynie dwóch z trzech wyrażeń stanowiących argumenty operatora warunku.

Operator warunku w wygodny sposób może zastąpić instrukcję warunkową **if**.

Zadanie. uruchom program, zinterpretuj elementy kodu źródłowego:

```
#include <stdio.h>
int main()
{
    int x,y;
    printf("podaj dwie rozne liczby calkowite: ");
    scanf("%d %d",&x,&y);
    printf("wieksza jest %d, a mniejsza %d",x>y?x:y,x<y?x:y);
    getch(); return 0;
}
```

Priorytety operatorów:

Priorytet	Operator	Wiązanie	Nazwa operatora
2	**+**	Prawostronne	Jednoargumentowy plus
	-	Prawostronne	Jednoargumentowy minus
	!	Prawostronne	Logiczna negacja
	++	Prawostronne	Inkrementacja
	- -	Prawostronne	Dekrementacja
3	*****	Lewostronne	Mnożenie
	/	Lewostronne	Dzielenie
	%	Lewostronne	Modulo
4	+	Lewostronne	Dodawanie
	-	Lewostronne	Odejmowanie
6	<	Lewostronne	Relacja mniejszy
	<=	Lewostronne	Relacja mniejszy lub równy
	>	Lewostronne	Relacja większy
	>=	Lewostronne	Relacja większy lub równy
7	==	Lewostronne	Równy
	!=	Lewostronne	Różny
11	&&	Lewostronne	Logiczna koniunkcja
12	| |	Lewostronne	Logiczna alternatywa
13	? **:**	Prawostronne	Warunek
14	=	Prawostronne	Przypisania
	+=	Prawostronne	Złożony przypisania
	-=	Prawostronne	Złożony przypisania
	*=	Prawostronne	Złożony przypisania
	/=	Prawostronne	Złożony przypisania
	%=	Prawostronne	Złożony przypisania
	&=	Prawostronne	Złożony przypisania
	|=	Prawostronne	Złożony przypisania
	<<=	Prawostronne	Złożony przypisania
	>>=	Prawostronne	Złożony przypisania
	^=	Prawostronne	Złożony przypisania

Uwaga: Wiązanie prawostronne mają jedynie operatory: jednoargumentowe, warunku i przypisania. Pozostałe operatory mają wiązanie lewostronne.

Pozostałe rodzaje operatorów:
- bitowe,
- sizeof,
- adresu,
- wyłuskania,
- składowej,
- indeksowania,
- wywołania funkcji
- rzutowania,
- połączenia
zostaną omówione w dalszej części kursu.

Instrukcje

Moduł źródłowy zawiera **instrukcje** pogrupowane w bloki funkcyjne. W bloku funkcyjnym instrukcje wykonywane są sekwencyjnie w kolejności ich zapisania w module źródłowym.

Etykieta jest identyfikatorem, po którym następuje dwukropek. Każda instrukcja w programie może być opatrzona etykietą umieszczoną bezpośrednio przed tą instrukcją. Etykiety służą do wyróżniania pewnych instrukcji w celu wskazania ich w innych instrukcjach programu (**`switch`**, **`goto`**).

Instrukcja wyrażeniowa

wyrażenie ;

Dowolne wyrażenie zakończone średnikiem staje się instrukcją. Jej wykonanie polega na wyznaczeniu wartości wyrażenia. Uzyskana wartość jest pomijana.

Uwaga: W przypadku instrukcji wyrażeniowej główną korzyścią z jej wykonania są jej efekty uboczne.

Zadania:

1. Określ wartość wyrażeń:

   3+14%5*2-7/2

   3+14%5*2-7/+2

   3+14%-5*-2-7/2

   3+14%(5*(2-7))/2

   3+14%5*2-7./2

   3+14.%5*2-7/2

   3+14%5*2-7/2e0

   3+14%5*2.0-7/2e-3

2. Określ wartość zmiennej całkowitej **a** po wykonaniu sekwencji instrukcji, uzasadnij odpowiedź:

   a=2;

   a+=a*=a+=++a;

3. Dla jakiej wartości zmiennej całkowitej a wyrażenie a%=++a;

   wygeneruje błąd? Jaka będzie wartość wyrażenia w pozostałych przypadkach?

4. **Zadanie C03**. Napisz program obliczający i wyświetlający wartość *y* (*a* jest liczbą rzeczywistą podawaną z klawiatury przez użytkownika):

$$y = \cfrac{1}{a^2 + \cfrac{1}{a^2 + \cfrac{1}{a^2 + 1}}}$$

Tekst źródłowy programu, oraz (poniżej tekstu) wklejone okno wyników wykonania programu (dla wybranej wartości a) umieść w pliku C03.doc (na jednej stronie) i prześlij przez Moodle w wyznaczonym terminie (wymagany format programu Word).